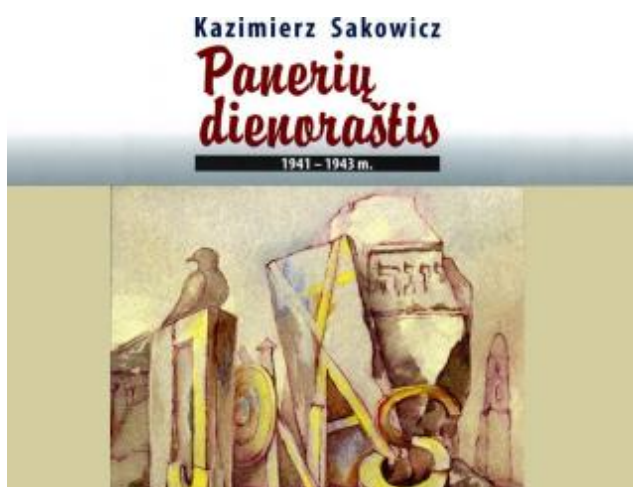

Ponarski dziennik K. Sakowicza po litewsku

"Dziennik Ponarski" Kazimierza Sakowicza doczekał się wreszcie wydania litewskiego, fot. wilnoteka.lt

W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Holokaustu w Wilnie zaprezentowane zostanie litewskie wydanie "Dziennika pisanego w Ponarach od 11 lipca 1941 r. do 6 listopada 1943 r.". Wstrząsające świadectwo hitlerowskiej zbrodni - cudem zachowane notatki Kazimierza Sakowicza - zostało już przetłumaczone i wydane w kilku językach. W ubiegłym roku ukazało się wreszcie tłumaczenie litewskie, przygotowane przez Centrum Badań Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy. Prezentacja odbędzie się dziś o 17.00, w Centrum Wspólnoty Żydowskiej, przy ul. Pylimo 4.

Kazimierz Sakowicz był przedwojennym wileńskim dziennikarzem (pisał w "Przeglądzie Gospodarczym") i oficerem polskiej armii. W czasie wojny zaangażował się w działalność Armii Krajowej. Mieszkał w podwileńskich Ponarach, nieopodal tzw. Bazy, i ze strychu swego domu przez wiele miesięcy obserwował pobliskie egzekucje, podczas których wymordowano dziesiątki tysięcy osób: Żydów, polskich intelektualistów, jeńców radzieckich i innych.

Swoje obserwacje i notatki (prowadzone także na zlecenie AK) Sakowicz przypłacił życiem, tuż przed odejściem Niemców, 5 lipca 1944 r. Na kilka dni przed operacją "Ostra Brama" jechał, jak zwykle, rowerem do Wilna i został śmiertelnie ranny w zasadzce zorganizowanej przez litewskich kolaborantów (ponarskich szaulisów - *Ypatingasis Būrys*), którzy prawdopodobnie zauważyli jego zainteresowanie ich działaniami i postanowili zabić jako niewygodnego świadka. Przez dziesięć dni walczył jeszcze o życie w wileńskim Szpitalu Świętego Jakuba, zmarł już po wkroczeniu Armii Czerwonej...

Swoje notatki Sakowicz zakopywał w butelkach po wodzie sodowej przy werandzie swego domu, gdzie też zostały odnalezione już po wojnie. Uporządkowała je i odczytała te skomplikowane zapiski dopiero w latach 90. dr Rachel Margolis, pracownik Żydowskiego Muzeum im. Gaona w Wilnie (dr R. Margolis będzie gościem dzisiejszej prezentacji). Wtedy też okazało się, że brakuje notatek z okresu od listopada 1943 r. do śmierci Sakowicza w lipcu 1944 r.

Pierwsze książkowe wydanie notatek Sakowicza pod tytułem "Dziennik pisany w Ponarach od 11 lipca

1941 r. do 6 listopada 1943 r." ukazało się dopiero w 1998 r. w serii Biblioteka Wileńskich Rozmaitości z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. Pierwsze tłumaczenie - hebrajskie - ukazało się w roku 2000, niemieckie w 2003 r., angielskie w 2005 r.

Kazimierz Sakowicz jest pochowany na wileńskiej Rossie.

Na podstawie: wikipedia.org, inf.wł.